

ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกับการส่งเสริม
สนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม
**The Relationship between the Roles of Village Health Volunteers and the
Promotion and Support of Don Yai Hom Municipality Mueang
Nakhon Pathom District Nakhon Pathom Province**

พิชญ์วัชร์ หอมสมบุญ,
สมเกียรติ เกียรติเจริญ และ รังสรรค์ อินทจันทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
**Phichawat Homsomboon,
Somkiat Kiatcharoen and Rungsun Inchan**
Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: warissa2023@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 2) ศึกษาการส่งเสริมสนับสนุนงาน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกับการส่งเสริมสนับสนุนงาน และ 4) ศึกษาข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลดอนยายหอม ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 312 คน โดยได้จากการคำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง โดยวิธี Enter ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิจัย พบว่า

1) ระดับบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาล ในภาพรวมมี ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .927 ($R = .927$) ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้เท่ากับ ร้อยละ 85.9 มีค่า $R^2 = .859$ และมีค่า $F = 231.459$ ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลตำบล ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ข้อเสนอแนะต่อบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาล พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขมูล

* วันที่รับบทความ : 3 กุมภาพันธ์ 2566; วันที่แก้ไขบทความ 10 มีนาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 11 มีนาคม 2566

Received: February 3 2023; Revised: March 10 2023; Accepted: March 11 2023

ฐานต้องทำการลงพื้นที่อย่างจริงจังในการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับประชาชนในพื้นที่ และควรมีความสามารถในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับดูแลสุขภาพสภาพต่างๆ ไปแก่ประชาชนได้

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์; บทบาท; เทศบาล

Abstracts

This research The objective was to study 1) to study the level of village health volunteer roles, 2) to study the level of work promotion, 3) to study the relationship between village health volunteer roles and work support, and 4) Study suggestions to increase the efficiency of village health volunteers' roles in promoting and supporting Don Yai Hom municipal work. Mueang Nakhon Pathom District Nakhon Pathom Province. The sample group consisted of 312 household representatives in Don Yai Hom Municipality aged 18 years and over, calculated from Taro Yamane's formula. A questionnaire was used to collect data. Statistics used in data analysis were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and linear multiple regression analysis by Enter method at statistical significance level .05.

The results of the research showed that ; 1) The role level of village health volunteers Overall, it was at a high level. 2) The level of promotion and support for municipal works. Overall, it was at a high level. 3) The relationship between roles of village health volunteers and the overall municipal support had a multiple correlation coefficient of .927 ($R = .927$) All independent variables could explain 85.9% of the variation in dependent variables with $R^2 = .859$ and $F = 231.459$, indicating that the independent variables were related to support for sub-district municipality. which is statistically significant at the .01 level. and 4) Suggestions on the role of village health volunteers in promoting and supporting municipal work. It was found that PHC volunteers had to seriously go to the area to survey information about people in the area. and should have the ability to give advice on general health care can go to the public.

Keywords: Relationships; Roles; Municipalities

บทนำ

ในอดีตที่ผ่านมาการดูแลสุขภาพของประชาชนในท้องถิ่นเป็นภารกิจหลักของหน่วยบริการสังกัดกระทรวงสาธารณสุข (สถานีอนามัยหรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล) ในการดูแลสุขภาพของประชาชนครอบคลุมทั้งด้านการส่งเสริมสุขภาพ ควบคุมป้องกันโรค รักษาพยาบาลและฟื้นฟูสภาพในพื้นที่ที่รับผิดชอบ (กระทรวงสาธารณสุข. 2562 : 1) นับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้รัฐกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น และในปี พ.ศ. 2542 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณสุขเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพโดยตรง (กระทรวงสาธารณสุข. 2562 : 1) เรื่อยมาจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้รับรองสิทธิของบุคคลให้ได้รับบริการสาธารณสุขของภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง ให้มีพัฒนาระบบบริการการแพทย์ปฐม

ภูมิและเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค รวมทั้งให้ความสำคัญต่อการช่วยเหลือประชาชนตลอดช่วงชีวิตตั้งแต่ก่อนคลอดจนกระทั่งถึงเสียชีวิตตามความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของเพศ วัยและสภาพของบุคคล ให้สิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและคุ้มครองประชาชนไม่ให้ได้รับอันตรายต่อสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตอันเนื่องจากโครงการหรือกิจกรรมใดๆ นอกจากนี้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน (กระทรวงสาธารณสุข. 2562 : 4)

การสาธารณสุขมูลฐานได้รับการผลักดันให้เป็นนโยบายการพัฒนาระดับชาติโดยมีพัฒนาการเริ่มต้นมาตั้งแต่วันที่ 4 ธันวาคม 2522 โครงการสาธารณสุขมูลฐานได้ถูกบรรจุให้เป็นนโยบายและแผนสาธารณสุขแห่งชาติในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524) และในแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) เน้นให้คนไทยมีจิตสำนึกสร้างสุขภาพให้แข็งแรงและเป็นชุมชนพึ่งตนเอง เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และช่วยเหลือเกื้อกูล ดำรงชีพบนพื้นฐานของความพอดีพอประมาณอย่างมีเหตุผลภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ประมวล เหล่าสมบัติทวีและพัชนี จินชัย. 2557 : 102) กระทรวงสาธารณสุขได้มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาสุขภาพประชาชนและศักยภาพความเข้มแข็งของภาคประชาชน เพื่อให้ประชาชนสร้างสุขภาพและป้องกันโรคให้แก่อนตนเองครอบครัว ชุมชนและสังคมได้ รวมทั้งแสวงหาความร่วมมือและประสานจากหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการเริ่มเข้าสู่ทศวรรษที่ 4 ของการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน (พ.ศ. 2552-2562) ถือเป็น “ทศวรรษแห่งการสร้างนวัตกรรมเพื่อสุขภาพ” จำเป็นต้องเบนเข็มงานสาธารณสุขมูลฐานจากเดิมที่ให้น้ำหนักแต่ด้านบริการไปสู่การพัฒนา เพื่อให้ประชาชนสามารถดูแลตนเองได้ ดังนั้นการขับเคลื่อนงานสาธารณสุขมูลฐานในรูปลักษณะใหม่ ต้องอาศัยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเป็นตัวกลางที่จะนำไปสู่เป้าหมายสูงสุด (ประมวล เหล่าสมบัติทวีและพัชนี จินชัย. 2557 : 102) ซึ่งมีองค์ประกอบของสาธารณสุขมูลฐาน (Essential Element Primary Health Care) องค์ประกอบของงานสาธารณสุขมูลฐานดังกล่าวประกอบด้วยบริการแบบ ผสมผสาน 4 ด้าน คือ การป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพอนามัย การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสภาพ ซึ่งสามารถแยกออกเป็นงานที่ประชาชนสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองออกเป็นงานต่าง ๆ ซึ่ง เรียกว่าเป็น องค์ประกอบของงานสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 14 องค์ประกอบ (กองสนับสนุน สุขภาพภาคประชาชน 2546 : 56) ซึ่งการจัดการ การดำเนินงานด้านสาธารณสุขในพื้นที่มีบุคคลที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างประชาชนในพื้นที่ กับบุคลากรและองค์กรทางด้านสาธารณสุข นั่นคือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หรือ อสม. เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัวและชุมชน โดยผ่านกระบวนการอบรมให้ความรู้จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและการปฏิบัติงานต่อประชาชนในหมู่บ้านด้วยความเสียสละทั้งร่างกาย แรงใจ เวลาและทุนทรัพย์ในการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านให้สามารถพึ่งตนเองได้

ด้วยเหตุนี้ กระทรวงสาธารณสุขจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและยอมรับว่า อาสาสมัครสาธารณสุข คือ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชนในชุมชนและเป็นแกนนำความรู้ความสามารถที่มีอยู่ ช่วยส่งเสริมสุขภาพ ควบคุม ป้องกันโรคต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชนให้มีสุขภาพที่ดีและรับมือกับโรคต่างๆ ได้ทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อีกทั้งอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ต้องเป็นผู้มีจุดหมายปลายทางในการทำงาน เป็นผู้นำในการบริหารนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับพื้นที่เป็นผู้นำในงานส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาพยาบาลเบื้องต้น ตลอดจนการเฝ้าระวังสุขภาพแบบหัตถ์ส่วน รมรงค์ขับเคลื่อนชุมชนและสังคมให้ตื่นตัวและรับผิดชอบต่อตนเอง ชุมชนและสถานะแวดล้อมของสังคม เตรียมและริเริ่มมาตรการทางสังคมใหม่ๆ ที่จะมีผลต่อการจัดหรือลดปัญหาทางสุขภาพ สร้างจิตสำนึกประชาชนในการเฝ้าระวังดูแลสุขภาพและสร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพอนามัยของชุมชน นายแพทย์ณรงค์ สหเมธาพัฒน์ กล่าวถึง อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ว่า เป็นแกนในการเชื่อมประสานและหนุนเสริมให้เกิดระบบสุขภาพอย่างสมดุล ระหว่างการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานบริการรักษาพยาบาลกับการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันควบคุมโรค เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพดี อายุยืน ได้รับบริการมาตรฐานตามนโยบายของรัฐบาล ภายใต้การบูรณาการ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในสถานบริการทุกระดับให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน ตั้งแต่ระดับปฐมภูมิ คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไปจนถึงศูนย์เชี่ยวชาญระดับสูง มีความเชื่อมโยงกันเป็นระบบเครือข่ายที่มีคุณภาพเหมือนกันทั่วประเทศ ประชาชนได้รับบริการมาตรฐานเดียวกัน เป็นบริการที่ไร้รอยต่อให้การดูแลประชาชนอย่างเบ็ดเสร็จภายในเครือข่าย ร่วมกับการบูรณาการงานพัฒนาสุขภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพสูงสุด ของการส่งเสริมสุขภาพ ควบคุมป้องกันโรคของหน่วยงานระดับเขต ระดับท้องถิ่น ตำบลและชุมชน ทั้งนี้โดยมีเป้าหมาย ลดอัตราป่วย ลดอัตราตาย ประชาชนได้รับบริการมาตรฐานเข้าถึงบริการง่าย เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณและลดภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประชาชน ชุมชนและประเทศ (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. 2556 : 13-14)

ผู้วิจัย ในฐานะที่ได้รับบริการด้านสาธารณสุขจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จึงมีความสนใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านว่าการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขมีหลักการ มีแนวทางในการปฏิบัติงาน มีกรอบในการปฏิบัติงาน จนนำมาสู่บทบาทการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่สนับสนุนงานเทศบาลตำบลยายหอมยังไม่ปรากฏตามหลักวิชาการ จึงทำให้ผู้วิจัย ตัดสินใจศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลต่อนายายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ว่ามีปัจจัยใดเชื่อมโยงหรือมีความสัมพันธ์หรือมีผลต่อการสนับสนุนส่งเสริมงานของเทศบาลต่อนายายหอมในงานด้านสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม เพื่อที่จะได้นำผลจากการวิจัยในครั้งนี้ไปประกอบเป็นสารสนเทศสำหรับ

การพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพและส่งเสริมสนับสนุนงานของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพในการดูแลสุขภาพประชาชนให้ดียิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ตัวแทนครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลดอนยายหอม ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 1,408 คน (แผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลดอนยายหอม, 2565 : 1)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ตัวแทนครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลดอนยายหอม ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 312 คน โดยได้จากการคำนวณจากสูตรของ Yamane (Taro Yamane, 1973 : 727)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิดและปลายเปิดแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายปิดเกี่ยวกับระดับบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามวิธีการของ Likert จำนวน 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายปิดเกี่ยวกับระดับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามวิธีการของ Likert จำนวน 5 ระดับ

ตอนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

3. การสร้างเครื่องมือวิจัย

3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธระหว่างบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

3.2 กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหาและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธระหว่างบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

3.3 สร้างแบบสอบถาม

3.4 นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง

3.5 ปรับปรุงแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

4. การหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

4.1 นำแบบสอบถาม เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ภาษา และการวัดผลประเมิณผล โดยหาค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการหาค่า IOC (Index of Item - Objective Congruence หรือ IOC) (ลัวน สายยศและอังคณา สายยศ, 2539 : 249) ข้อคำถามทุกข้อผ่านการหาค่า IOC โดยมี ค่า $IOC = 0.67$ จำนวน 1 ข้อ และ ค่า $IOC = 1.00$ จำนวน 69 ข้อ

4.2 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .976

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ขออนุญาตรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัย จากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

5.2 แต่งตั้งผู้ช่วยวิจัยจำนวน 3 คน ในการช่วยเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง ไม่เกิดความลำเอียงในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล

5.2 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่าง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง

6.2 ลงรหัสตามแบบการลงรหัส (Coding Form)

6.3 กำหนดระดับคะแนนในแบบสอบถามที่กำหนดไว้ 5 ระดับ

6.4 การวิเคราะห์ระดับบรรทัดบาท/ระดับการส่งเสริมสนับสนุนงาน โดยรวมและเป็นรายด้าน แล้วนำมาเทียบตามเกณฑ์ 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การแปลผลดังนี้

- 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับบรรทัดบาท/ระดับการส่งเสริมสนับสนุนงาน มากที่สุด
- 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับบรรทัดบาท/ระดับการส่งเสริมสนับสนุนงาน มาก
- 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับบรรทัดบาท/ระดับการส่งเสริมสนับสนุนงาน ปานกลาง
- 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับบรรทัดบาท/ระดับการส่งเสริมสนับสนุนงาน น้อย
- 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับบรรทัดบาท/ระดับการส่งเสริมสนับสนุนงาน น้อยที่สุด

6.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบรรทัดบาทอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยใช้สถิติการหาความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) โดยเกณฑ์การบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์ จะใช้ตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ -1 หรือ 1 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง แต่หากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อย หรือไม่มีเลย (Walte , 1971 : 121)

6.6 ในกรณีแบบสอบถามตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาจัดให้เป็นระเบียบหมวดหมู่ โดยการจัดกลุ่มข้อความ หรือประโยค (Grouping) ที่มีลักษณะ หรือความหมายเดียวกันหรือใกล้เคียงกันและแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และพรรณนาความ

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 การวิเคราะห์ระดับบรรทัดบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและระดับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

7.2 การวิเคราะห์ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างบรรทัดบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยใช้สถิติสัมประสิทธิ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) โดยวิธี Enter อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7.3 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบรรทัดบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และพรรณนาความ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลต่อนายายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและครอบคลุมประเด็นต่างๆ ในด้านเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานตามมาตรฐานงานสาธารณสุขมูลฐาน (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2556 : 39-41) และ หน้าที่สาธารณสุขเทศบาลตำบลต่อนายายหอม 6 ด้าน (เทศบาลต่อนายายหอม, 2565 : 1 และกระทรวงสาธารณสุข, 2562 : 1) และนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

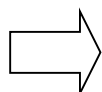
บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามมาตรฐานงานสาธารณสุขมูลฐาน ประกอบด้วย

- 1) บทบาทการเป็นผู้สื่อข่าวด้านสาธารณสุขระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชน
- 2) บทบาทการเป็นผู้ให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพ
- 3) บทบาทผู้ให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชน
- 4) บทบาทการหมุนเวียนกันปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.)
- 5) บทบาทในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาสาธารณสุขในหมู่บ้าน
- 6) บทบาทการเป็นผู้นำในการบริหารจัดการวางแผนแก้ปัญหาและพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน
- 7) บทบาทการเป็นแกนนำในการชักชวนเพื่อนบ้านเข้าร่วมกิจกรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)
- 8) บทบาทในการดูแลสิทธิประโยชน์ด้านสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้าน

ตัวแปรตาม

หน้าที่ด้านสาธารณสุขเทศบาลตำบลต่อนายายหอม ประกอบด้วย

- 1) ด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัย
- 2) ด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ
- 3) ด้านงานบริการด้านสาธารณสุข
- 4) ด้านงานสัตว์แพทย์
- 5) ด้านงานรักษาพยาบาลเบื้องต้นและงานฟื้นฟูสุขภาพ
- 6) ด้านงานคุ้มครองผู้บริโภค

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 32.37 รองลงมาคือ เพศชาย จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 67.63 ส่วนใหญ่อายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 36.22 รองลงมาคือ 41-50 ปี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 31.09 ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นเกษตรกร จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 40.06 รองลงมาคือ รับจ้างทั่วไป จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 24.68 และส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาคือ ระดับประถมศึกษา จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 29.81 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 26.92

2. ระดับบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โดยอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากันสองด้าน คือ บทบาทผู้ให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชนและบทบาทในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาสาธารณสุขในหมู่บ้าน รองลงมาคือ บทบาทการเป็นผู้สื่อข่าวด้านสาธารณสุขระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชน บทบาทการเป็นผู้ให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้ และทักษะในการดูแลสุขภาพ บทบาทการเป็นผู้นำในการบริหารจัดการวางแผนแก้ปัญหาและพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน บทบาทการเป็นแกนนำในการชักชวนเพื่อนบ้านเข้าร่วมกิจกรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และบทบาทในการดูแลสิทธิประโยชน์ด้านสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้าน และบทบาทการหมุนเวียนกันปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

บทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม	$\bar{X}$	S.D	การแปลผล
1. บทบาทการเป็นผู้สื่อข่าวด้านสาธารณสุขระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชน	4.08	0.57	มาก
2. บทบาทการเป็นผู้ให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพ	4.05	0.58	มาก
3. บทบาทผู้ให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชน	4.10	0.53	มาก
4. บทบาทการหมุนเวียนกันปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.)	3.98	0.57	มาก
5. บทบาทในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาสาธารณสุขในหมู่บ้าน	4.10	0.53	มาก
6. บทบาทการเป็นผู้นำในการบริหารจัดการวางแผนแก้ปัญหาและพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน	4.02	0.56	มาก

7. บทบาทการเป็นแกนนำในการชักชวนเพื่อนบ้านเข้าร่วมกิจกรรมและพัฒนา

คุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)	3.99	0.53	มาก
8. บทบาทในการดูแลสิทธิประโยชน์ด้านสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้าน	3.99	0.57	มาก
รวม	4.04	0.49	มาก

3. ระดับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัย ด้านงานคุ้มครองผู้บริโภค ด้านงานรักษาพยาบาลเบื้องต้นและงานฟื้นฟูสุขภาพ ด้านงานบริการด้านสาธารณสุข และด้านงานสัตวแพทย์ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัย	4.06	0.62	มาก
2. ด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ	4.07	0.62	มาก
3. ด้านงานบริการด้านสาธารณสุข	3.95	0.65	มาก
4. ด้านงานสัตวแพทย์	3.94	0.70	มาก
5. ด้านงานรักษาพยาบาลเบื้องต้นและงานฟื้นฟูสุขภาพ	3.97	0.64	มาก
6. ด้านงานคุ้มครองผู้บริโภค	3.99	0.58	มาก
รวม	4.00	0.55	มาก

4. ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม พบว่า บทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม มากที่สุดคือ บทบาทในการดูแลสิทธิประโยชน์ด้านสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้าน มีค่าเท่ากับ .312 รองลงมาคือ บทบาทการหมุนเวียนกันปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) มีค่าเท่ากับ .204 บทบาทการเป็นผู้นำในการบริหารจัดการวางแผนแก้ปัญหาและพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน มีค่าเท่ากับ .168 บทบาทการเป็นแกนนำในการชักชวนเพื่อนบ้านเข้าร่วมกิจกรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐาน มีค่าเท่ากับ .143 บทบาทผู้ให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชน มีค่าเท่ากับ .123 บทบาทในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหา

สาธารณสุขในหมู่บ้าน มีค่าเท่ากับ .076 บทบาทการเป็นผู้ให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพ มีค่าเท่ากับ .015 ปัจจัยนโยบายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีค่าเท่ากับ .051 และบทบาทการเป็นผู้สื่อข่าวด้านสาธารณสุขระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชน มีค่าเท่ากับ .001 ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .927 ($R = .927$) ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้เท่ากับร้อยละ 85.9 มีค่า $R^2 = .859$ และมีค่า $F = 231.459$ ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลตำบลคอนยายหอม

5.ข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลตำบลคอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานประจำหมู่บ้านต้องทำการลงพื้นที่อย่างจริงจังในการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับประชาชนในพื้นที่ ควรมีความสามารถในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับดูแลสุขภาพสุขภาพทั่วๆ ไปแก่ประชาชนได้ ควรให้บริการประชาชนด้วยความกระตือรือร้น มีความเป็นมิตรกับประชาชน ควรมีการจัดทำข้อมูลสรุปเกี่ยวกับข่าวสารทางด้านสาธารณสุขให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบ ต้องปฏิบัติหน้าที่ในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมเกี่ยวกับโรคติดต่ออย่างจริงจัง ควรเข้าร่วมภารกิจในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้นในชุมชน ควรมีการแจ้งข่าวกิจกรรมที่จัดขึ้นให้ประชาชนรับทราบเพื่อเข้าร่วมในการพัฒนาชุมชนด้านสาธารณสุขอย่างแท้จริง และควรให้คำแนะนำแก่ประชาชนเกี่ยวกับสิทธิในการรักษาพื้นฐานของแต่ละคน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลตำบลคอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ระดับบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเทศบาลตำบลคอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยพบว่า ระดับบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเทศบาลตำบลคอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนในพื้นที่ตำบลคอนยายหอมได้รับการบริการจากการปฏิบัติงานตามบทบาท ตามหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน (อสม.) ในด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดีและครบถ้วนตามบทบาทของ อสม. (พิจารณาจากตารางที่ 1) หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของอสม.ว่า เป็นไปตามบทบาทของอสม. เช่น บทบาทในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาสาธารณสุขในหมู่บ้าน ที่มีประชาชนสัมผัสได้ว่า อสม.เป็นผู้ที่มีบทบาทอยู่ในระดับมาก เพราะการปฏิบัติงานด้านนี้เป็นการปฏิบัติงานเชิงประจักษ์ที่ประชาชนพบเห็นอยู่เป็นประจำ โดยเฉพาะการเฝ้า

ระวัง ป้องกัน และควบคุมเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก สอดคล้องกับทัศนะของ จ้านง์ อติวัฒน์สิทธิ์และคณะ (2540 : 45-46) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะบทบาทที่แสดงออกจริง (Actual or Enacted role) เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริง ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย สถานการณ์ดังกล่าวอาจเป็นภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม เช่น การกดดันของกลุ่มต่าง ๆ และบทบาทที่กระทำจริงอาจสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับบทบาทในอุดมคติหรือบทบาทที่บุคคลรับรู้ก็ได้ ซึ่งอสม. เองก็มีการปฏิบัติงานตามบทบาทตามสถานภาพที่ครอบครอง จะมีลักษณะที่สำคัญ 2 อย่าง (สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2546 : 137) คือ ลักษณะเกี่ยวกับตน (Self-Related characteristics) ได้แก่ลักษณะต่างๆ ของบุคคลที่คิดว่า เป็นหรือมีลักษณะเช่นนั้น ลักษณะนี้จะมีผลต่อการประพฤติตามสถานภาพที่เขาดำรงอยู่ และจะเป็นฐานในการเลือกความคาดหวังประเภทต่างๆ มาเป็นแนวในการประพฤติตามสถานภาพ และความสามารถและทักษะในการแสดงบทบาท (Role playing skills and capacities) ความสามารถเป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิดของแต่ละบุคคล ส่วนทักษะเป็นสิ่งที่ได้เรียนรู้ภายหลังแต่ทั้งสองสิ่งก็เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน หากไม่มีความสามารถเป็นทุนทักษะก็ไม้อาจเกิดได้ ด้วยทักษะและความสามารถนี้เองทำให้บุคคลแสดงบทบาทได้ จึงเป็นเหตุให้ระดับบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยที่พบสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุชรินทร์ แสงสุข (2557 : บทคัดย่อ) ศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในการดำเนินงานหมู่บ้านจัดการสุขภาพ อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการดำเนินงานหมู่บ้านจัดการสุขภาพ อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ภาพรวมอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี สา พรชองศรี (2559 : บทคัดย่อ) ศึกษา บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศรีราชา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมบทบาทเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก

สมมติฐานที่ 2 ระดับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยพบว่า ระดับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การดำเนินงานด้านสาธารณสุขของเทศบาลตำบลดอนยายหอม เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนในพื้นที่ในด้านต่างๆ ที่ครอบคลุมสุขภาพ อนามัยของประชาชน ตลอดจนงานสัตวแพทย์ งานฟื้นฟูสุขภาพ งานด้านงานคุ้มครองผู้บริโภค ที่ประชาชนได้รับบริการ (พิจารณาจากตารางที่ 2) หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลตำบลดอนยายหอม ของอสม.ในพื้นที่ตำบลดอนยายหอมด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อนั้น มีค่าระดับการส่งเสริม

สนับสนุนงานเทศบาลอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับบทบาทของอสม. ในด้านบทบาทในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาสาธารณสุขในหมู่บ้าน เกี่ยวกับการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมเกี่ยวกับโรคติดต่อ การเฝ้าระวัง คัดกรองและให้คำแนะนำกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคมะเร็ง โรคหัวใจ และโรคไวรัสโควิด 19 เป็นต้น หรือในด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัย อสม.ก็มีการปฏิบัติงานเพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลตำบลดอนยายหอม ในส่วนของการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ารับการตรวจสุขภาพประจำปี ที่สะท้อนออกมาว่า ประชาชนได้รับการส่งเสริมให้เข้ารับการตรวจสุขภาพประจำปีอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มสตรี เด็กปฐมวัย กลุ่มวัยเรียนและเยาวชน กลุ่มวัยทำงานและกลุ่มผู้สูงอายุ แสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของเทศบาลตำบลดอนยายหอมอย่างครอบคลุมกลุ่มประชาชนทุกกลุ่ม จึงส่งผลให้การส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลตำบลดอนยายหอม อยู่ในระดับมาก

สมมติฐานที่ 3 บทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ประกอบด้วย บทบาทการเป็นผู้สื่อข่าวด้านสาธารณสุขระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชน บทบาทการเป็นผู้ให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพ บทบาทผู้ให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชน บทบาทการเป็นผู้ติดตามดูแลผู้ป่วยที่ได้รับการส่งต่อมาจากสถานบริการ บทบาทการหมุนเวียนกันปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) บทบาทในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาสาธารณสุขในหมู่บ้าน บทบาทการเป็นผู้นำในการบริหารจัดการวางแผนแก้ปัญหาและพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน บทบาทการเป็นแกนนำในการชักชวนเพื่อนบ้านเข้าร่วมกิจกรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และบทบาทในการดูแลสิทธิประโยชน์ด้านสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้าน มีผลต่อการสนับสนุนส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาล ประกอบด้วยหน้าที่สาธารณสุขเทศบาลตำบลดอนยายหอม 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัย ด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ ด้านงานบริการด้านสาธารณสุข ด้านงานสัตว์แพทย์ ด้านงานรักษาพยาบาลเบื้องต้นและงานฟื้นฟูสุขภาพ และด้านงานคุ้มครองผู้บริโภค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัย พบว่า บทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ที่มีค่าสหสัมพันธ์กับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม มีความสัมพันธ์กับบทบาทการหมุนเวียนกันปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) มากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .854 รองลงมาคือ บทบาทในการดูแลสิทธิประโยชน์ด้านสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้าน โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .849 บทบาทการเป็นผู้นำในการบริหารจัดการวางแผนแก้ปัญหาและพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .819 บทบาทการเป็นแกนนำในการชักชวนเพื่อนบ้านเข้าร่วมกิจกรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .803 บทบาทผู้ให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชน โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .795 บทบาทการเป็นผู้ให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพ โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .773 บทบาทการเป็นผู้ให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง

เท่ากับ .770 และบทบาทการเป็นผู้สื่อข่าวด้านสาธารณสุขระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงเท่ากับ.749 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การปฏิบัติงานของอสม.ที่เป็นการปฏิบัติงานตามบทบาทของอสม. ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ตามบทบาทของอสม. ทั้ง 8 ด้าน ซึ่งเป็นบทบาทของอสม. ตามมาตรฐานงานสาธารณสุข ที่ได้กำหนดบทบาทให้อสม.นำมาปฏิบัติงาน เพื่อให้บริการด้านสุขภาพแก่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีบทบาทในการเป็นผู้นำการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพอนามัย และคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนในชุมชน โดยมีบทบาทหลัก สำคัญ คือ แก่ข่าวร้าย กระจายข่าวดี ชี้บริการ ประสานงานสาธารณสุข บำบัดทุกข์ประชาชน ดำรงตนเป็นตัวอย่างที่ดี นอกจากนี้ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านยังมีบทบาท ตามสถานการณ์ต่างๆ (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2556 : 36-46) จากการปฏิบัติงานตามบทบาทดังกล่าว นอกจากเป็นบทบาทการปฏิบัติงานตามมาตรฐานงานสาธารณสุขแล้ว อสม. ยังเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในด้านการสาธารณสุขของเทศบาลตำบล เพราะกรอบในการดำเนินงานด้านสาธารณสุขนั้น คือ งานที่ต้องอาศัยผู้นำชุมชน ตัวแทนชุมชน หรืออาสาสมัครทางด้านสาธารณสุข เป็นเครือข่ายในการประสานงาน การดำเนินงานร่วมกับประชาชน ดังนั้นแล้ว การปฏิบัติงานตามบทบาทของอสม.จึงมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมสนับสนุนงานด้านสาธารณสุขของเทศบาลตำบลดอนยายหอม

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม มีข้อเสนอแนะเป็นดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ประชาชนให้ความสำคัญกับบทบาทโดยรวมและมีระดับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน จะต้องให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน

1.2 ประชาชนให้ความสำคัญกับบทบาทในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาสาธารณสุขในหมู่บ้าน ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน จะต้องมีการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

1.3 ประชาชนให้ความสำคัญกับบทบาทผู้ให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชน ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน จะต้องมีการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการให้บริการ เพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการให้บริการของอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

1.4 ประชาชนให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม ด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนยายหอม ต้องจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ โดยเฉพาะโรคที่มากับฤดูกาล เช่น โรคไข้เลือดออก โรคไข้หวัดใหญ่

1.5 ประชาชนให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลตำบลดอนยายหอม ด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัย อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนยายหอม ต้องจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยให้กับอาสาสมัครสาธารณสุขให้เป็นผู้นำในการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของเทศบาล เช่น กิจกรรมการออกกำลังกายของประชาชน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุข

2.2 ควรศึกษารูปแบบเครือข่ายในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข, (2562). *แนวทางการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขในระดับพื้นที่ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท. เทศบาล) และกระทรวงสาธารณสุข (รพ.สต.)*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข.
- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2556). *คู่มืออสม. มีอาชีพ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- กองสนับสนุน สุขภาพภาคประชาชน. (2546). *สิทธิ หน้าที่พลเมือง ระบบสุขภาพภาคประชาชน*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเรดิเอชั่น.
- จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ. (2548). *สังคมวิทยา*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). (กรุงเทพมหานคร) : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เทศบาลตำบลดอนยายหอม. (2565). *แผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลดอนยายหอม (พ.ศ. 2561 – 2565) ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2565*. เทศบาลตำบลยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม. นครปฐม: เทศบาลตำบลดอนยายหอม.
- บุษรินทร์ แสงสุข. (2557). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในการดำเนินงานหมู่บ้านจัดการสุขภาพ อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสร้างเสริมสุขภาพ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- ปราณิสรา พชรกองศรี. (2559). *บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศรีราชา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการบริหารทั่วไป. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประมวล เหล่าสมบัติทวีและพัชนี จินชัย. (2557). *ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตอำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ*. *วารสารวิชาการศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์*. 1, 99-111.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2546). *ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Williams, Walter. (1971). *Social Policy Research and Analysis : The Experience in the Federal Social Agencies*. New York: American Elsevier Publishing Co.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics : An Introductory Analysis*. New York : Harper & Row.